

بررسی میزان آشنایی و بهره مندی از اینترنت در بین دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد گرمسار^۱

دکتر سید محمد صادق مهدوی^۲، سروش فتیحی^۳، علی حاجی شمسایی^۴

چکیده

حجم روز افزون اطلاعات علمی موجود در اینترنت و تاثیر انکار ناپذیران در دستیابی سریع به اطلاعات، حوزه آموزش و پژوهش را متحول نموده است. اینترنت امکان دسترسی به اطلاعات ارزشمند، جدید و گسترده‌های را در زمان کوتاه، فراهم نموده و فرصتها و امکانات نوینی جهت ارتقاء علمی در اختیار کاربران قرار می دهد. هدف از این تحقیق بررسی میزان آشنایی و بهره مندی از اینترنت در بین دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد گرمسار می باشد. در این پژوهش از روش اسنادی و پیمایشی استفاده شده است. ابزار سنجش، پرسشنامه محقق ساخته بر مبنای ادبیات تحقیق و نظریه های مرتبط با موضوع تحقیق می باشد. حجم نمونه تعداد ۲۵۰ نفر با استفاده از فرمول کوکران انتخاب شدند. با توجه به افزایش چشمگیر کاربران اینترنت در جهان و همچنین روند صعودی تعداد کاربران اینترنت در ایران از ۲۵۰ هزار کاربر در سال ۲۰۰۰ به ۲۳ میلیون کاربر در سال ۲۰۰۸ نتایج بدست آمده از یافته های تحقیق موید این واقعیت است که ۸۲ درصد از نمونه مورد مطالعه کابر اینترنت هستند در این میان ۴۵ درصد از زنان با میانگین ۱۱.۴۶ ساعت در ماه و ۵۵ درصد از مردان با میانگین ۱۲.۱۹ ساعت در ماه از اینترنت استفاده می کنند که سهم مردان بیشتر از زنان است. مکان استفاده از اینترنت در بین دانشجویان منزل می باشد (۷۴ درصد زنان، ۷۸.۴ درصد مردان) در صورتیکه سهم دانشگاه در این مورد ناچیز است میانگین استفاده از اینترنت در بین گروه های تحصیلی شرح ذیل است علوم انسانی (۱۲.۹۲ درصد)، فنی و مهندسی (۱۲.۹۱ درصد)، دامپزشکی (۱۱.۴۲ درصد)، کشاورزی (۴.۲۶ درصد) و گروه علمی علوم پایه ۴.۱۴ درصد می باشد. سواد اطلاعاتی (میزان آشنایی با اینترنت) در مردان بیشتر از زنان است، گرچه در مجموع میزان سواد اطلاعاتی در بین دانشجویان در حد متوسط است. سواد رایانه ای (میزان آشنایی با کامپیوتر) در مردان بیشتر از زنان است در کل این میزان نیز در حد متوسط است نوع برنامه های استفاده از اینترنت در بین دانشجویان زن جستجوی منابع الکترونیکی، مراجعه به سایتها، پست الکترونیکی و چت می باشد و در بین مردان دانشجو به ترتیب جستجوی الکترونیکی، مراجعه به سایتها چت و پست الکترونیکی است.

واژگان کلیدی: اینترنت، فضای مجازی، سواد اطلاعاتی، سواد رایانه ای، گرمسار

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۸۸/۷/۱۵

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۸۸/۸/۱۹

^۱ مقاله حاضر استخراج شده از گزارش نهایی طرح مصوب معاونت پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد گرمسار تحت عنوان بررسی میزان آشنایی و بهره مندی از اینترنت در بین دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد گرمسار که در بهار سال ۱۳۸۸ انجام شده است.

^۲ استاد گروه جامعه شناسی دانشگاه شهید بهشتی

^۳ عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد گرمسار، دانشجوی دکتری واحد علوم و تحقیقات (نویسنده سول) fathi_soroush@yahoo.com

^۴ مدرس دانشگاه آزاد اسلامی واحد گرمسار

مقدمه و طرح مساله

دستیابی به دانش و اطلاعات روند دگرگونی خود را طی کرده و در آستانه هزاره سوم به نقطه عطفی نزدیک می‌شود و تسهیل ارتباطات سبب گردیده اقبال مختلف جامعه به طور گسترده‌ای امکان استفاده از اطلاعات را داشته باشند. پیش‌بینی می‌شود بسیاری از فعالیت‌های اجتماعی به عرصه جهانی مجازی انتقال یابد. امروزه فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطی را یکی از مهمترین راه‌های رسیدن به یک جامعه علمی می‌توان در نظر گرفت عده‌ای از صاحب‌نظران بر این باورند که استفاده از این فناوری‌ها چه در بیرون و درون کلاس در بهبود ارتقاء آموزش و یادگیری و پژوهش در محیط دانشجویی نقش بسزایی دارد.

حجم روزافزون اطلاعات علمی موجود در اینترنت و تاثیر انکارناپذیر آن در دستیابی سریع به اطلاعات، حوزه‌های مختلف از جمله آموزش و پژوهش را متحول نموده است، اینترنت امکان دسترسی به اطلاعات ارزشمند، جدید و گسترده‌ای را در زمان کوتاه، فراهم نموده و فرصتها و امکانات نوینی جهت ارتقاء اطلاعات علمی و عمومی در اختیار کاربران قرار می‌دهد. بسیاری از کشورها و سازمانها، محیط اینترنت را سریع‌ترین و کم‌هزینه‌ترین راه برای تبادل اطلاعات تشخیص داده‌اند. آمارهایی که توسط سازمانها و موسسات مختلف ارائه میشود نیز حکایت از رشد و استفاده روزافزون از خدمات اینترنت در سراسر جهان از جمله ایران دارد (کوشا، ۱۳۸۰، ۱۰۶ نقل از وکیلی مفرد). گستردگی طیف اطلاعات و روزآمد بودن آن، اینترنت را اولین شاخص عصر اطلاعات ساخته است (آنچه در مورد اینترنت باید دانست، ۱۳۷۵) امروزه در تمامی حوزه‌های علم از امکانات و قابلیت‌های اینترنت برای فعالیتهای علمی، آموزش و پژوهش و... استفاده می‌شود.

اینترنت از جمله فناوری‌های نوین ارتباطی و ابزارهای چند رسانه‌ای است که به یکپارچگی و جهانی شدن هر چه بیشتر جوامع از طریق آشنا سازی آنها با دستاوردهای علمی، فرهنگی، اقتصادی و سیاسی در گستره جهانی کمک شایان توجه‌ای نموده است. رشد روزافزون کاربران اینترنت در جهان زندگی انسانها را دگرگون کرده است و از این میان طیف وسیعی از کاربران اینترنت را در منازل کودکان، نوجوانان و جوانان تشکیل می‌دهد و اینترنت با جذابیت‌های منحصر به فرد خود بسیاری از نوجوانان و جوانان جامعه را به خود جلب نموده است. دو عامل باعث شده است که نسل جدید تسلط بیشتری بر دنیای فناوری اطلاعات و دیجیتال داشته باشد. اول اینکه در این دوره یادگیری، یادگیری کامپیوتری به مساله‌ای ضروری بدل شده و بدون داشتن تسلط کافی بر

بررسی میزان آشنایی و بهره‌مندی از اینترنت در بین دانشجویان.....۱۰۵

کامپیوتر و اینترنت کار و زندگی امکان‌پذیر نیست. عامل دوم این است که کودکان، نوجوانان و جوانان نسبت به افراد میان‌سال اشتیاق و جرات بیشتری برای کنجکاوی در کامپیوتر و اینترنت برخوردارند و راحت‌تر با پندارها و باورهای متعارف کنار می‌آیند.

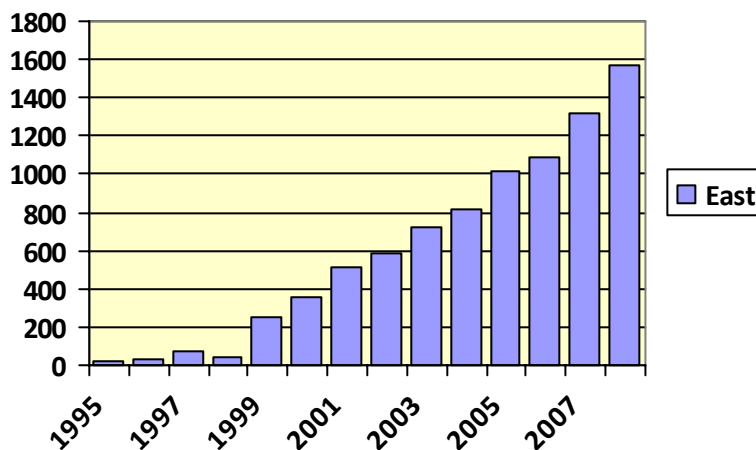
تکنولوژی جدید، تولید علم را سرعت بخشیده چنانکه هر لحظه کشف جدیدی به دانش روز افزوده می‌شود. با توجه به سرعت روز افزون تولید علم زمانی استفاده از فرصتها در زمینه‌های مختلف از جمله آموزش موفق و اثر بخش خواهد بود که همگام با پیشرفت علم باشد. لازمه‌ی این امر، میزان شناخت صحیح و دقیق (عالمانه) دانشجویان از واقعیت‌های زندگی از جمله اینترنت، استفاده بهینه از آن در فرصتها و اوقات فراغت و توانمندی در بهره‌گیری از اطلاعات جدید علمی است. به طوری که طبق آمار و تکفای (توسعه کاربران فن آوری اطلاعات) تنها در آغاز سال ۱۹۹۵ میلادی تعداد ۱۶ میلیون نفر در دنیا از اینترنت استفاده نموده‌اند که این تعداد تا سال ۲۰۰۸ میلادی به ۱ میلیارد و ۵۶۵ میلیون نفر رقمی معادل ۲۳.۳ درصد از جمعیت کل جهان رسید. این در حالی است که تعداد کاربران اینترنت در داخل کشور تا پایان فروردین ماه سال ۱۳۸۵ به ۱۱ میلیون و ۲۶۰ هزار نفر بوده است (شرکت فن آوری اطلاعاتی ایران، ۱۳۸۵) و در سال ۱۳۸۷ به ۲۳ میلیون نفر رسیده است که بر اساس نتایج مطالعات انجام شده کاربران اینترنت به دلیل عدم آگاهی کافی به شیوه‌های بهره‌گیری مناسب از این تکنولوژی بیشتر به چت و پست الکترونیکی تمایل داشته‌اند به طوری که مطالعه زنجانی زاده در بین دانشجویان دبیرستانی نشام می‌دهد که میانگین استفاده از اینترنت ۴۹۸ دقیقه در هفته بوده و میزان استفاده از چت با ۱۲۷ دقیقه در هفته بیشترین میانگین را در میان انواع استفاده از اینترنت به خود اختصاص داده است (زنجانی زاده، ۱۳۸۴، ص ۱۲۱).

جدول شماره (۱) کاربران اینترنت از سال ۱۹۹۵ تا سال ۲۰۰۸

سال	کاربران اینترنت (میلیون)	کاربران اینترنت به عنوان درصد از جمعیت جهانی
۱۹۹۵	۱۶	۰.۴
۱۹۹۶	۳۶	۰.۹
۱۹۹۷	۷۰	۱.۷
۱۹۹۸	۱۴۷	۳.۶
۱۹۹۹	۲۴۸	۴.۱
۲۰۰۰	۳۶۱	۵.۸
۲۰۰۱	۵۱۳	۸.۶
۲۰۰۲	۵۸۷	۹.۴
۲۰۰۳	۷۱۹	۱۱.۱
۲۰۰۴	۸۱۷	۱۲.۷
۲۰۰۵	۱.۰۱۸	۱۵.۷
۲۰۰۶	۱.۰۹۳	۱۶.۷
۲۰۰۷	۱.۳۱۹	۲۰.۰
۲۰۰۸	۱.۵۶۵	۲۳.۳

منبع: آمار جهانی اینترنت

نمودار شماره (۱) کاربران اینترنت از سال ۱۹۹۵ تا سال ۲۰۰۸

بررسی میزان آشنایی و بهره مندی از اینترنت در بین دانشجویان.....۱۰۷

جدول شماره (۲) کاربران اینترنت از سال ۲۰۰۰ تا سال ۲۰۰۸ در ایران

سال	اعضا	جمعیت	ضرب نفوذ
۲۰۰۰	۰۰۰،۲۵۰	۶۹،۴۴۲،۹۰۵	٪ ۳،۸
۲۰۰۲	۵،۵۰۰،۰۰۰	۶۹،۴۴۲،۹۰۵	٪ ۷،۵
۲۰۰۵	۷،۵۰۰،۰۰۰	۶۹،۴۴۲،۹۰۵	٪ ۱۰،۸
۲۰۰۸	۲۳،۰۰۰،۰۰۰	۶۵،۸۷۵،۲۲۳	٪ ۳۴،۹

برای بقاء فردی در عصر اطلاعات نیاز حتمی به سواد اطلاعاتی است که این نیز به مهارت‌های کاربردی فناوری اطلاعات وابسته است. با ورود فناوری جدید اطلاعات و ارتباطات، روش سنتی آموزش عالی و فعالیت‌های علمی آن با چالشی جدی مواجه گشته است و تغییرات عمده‌ای ایجاد شده است بهره مندی از این فناوری‌های جدید سبب می‌گردد تا از تجارب دیگران استفاده و از انجام کارهای تکراری و صرفه جویی در زمان و سرمایه شود در پرتو این فناوری‌ها در زمان بسیار اندکی می‌توان به تجارب دانشمندان و نخبگان دست یافت و از طریق این فناوری‌های نوین علاوه بر اینکه در مسیر کارهای انجام شده می‌توان قرار گرفت از طریق اینترنت می‌توان در مسیر کارهای در حال انجام فعالانه مشارکت داشت و با متخصصان هر حوزه به تبادل اندیشه و بحث و گفتگو پرداخت به این نحو امکان دست یافتن به دانش روز و جهانی وجود دارد. امروزه جوامع به دو گروه یا طبقه تقسیم می‌شوند به عنوان فقرای اطلاعاتی ثروتمندان اطلاعاتی آنهایی که از وضعیت اجتماعی و اقتصادی بالاتری بهره مند هستند اطلاعات و دانش بیشتری کسب می‌کنند در نتیجه امکان پیش بینی و تصمیم‌گیری صحیح تری برای آنان مقدور می‌باشد نهایتاً امکان کنترل امور را بهتر خواهند داشت.

به اعتقاد الوین تافلر یافته‌ها و دستاوردهای علمی و فنی، همه جوامع را به چالش می‌طلبد و به نهادهای گوناگون، به ویژه نهاد آموزش و پرورش، بیش از هر سه دستگاه دیگر هشدار می‌دهد که برای رویارویی با چنین تحولاتی لازم است خود را مجهز و آماده سازند این آمادگی بیش از همه باید در هر صه تفکر و پژوهش تحقق یابد، چرا که اگر فکر پدیده‌ای درونی جامعه نشده باشد و به صورت درون‌زا از بطن و متن جامعه بر نخیزد، القا و اعمال آن از برون چاره ساز و سازمان بخش، نخواهد شد (به نقل از رسول رنجبریان، ۱۳۸۳).

امروزه صاحب دانش و اطلاعات بودن آن هم اطلاعاتی که از کمیت و کیفیت خوب برخوردار باشد قدرت محسوب می‌شود قدرت یک کشور از یکطرف به این مسئله بستگی دارد و از طرفی

دیگر برای داشتن اطلاعات و دانش روز نیاز به استفاده از فناوری های نوین مانند رایانه و اینترنت محسوس است.

با توجه به روند شتابناک کهنه شدن دانش و روبرویی با حجم انبوهی از اطلاعات و تغییرات سریع فناوریهای اطلاعات و ارتباطات اهمیت و ضرورت توجه به میزان استفاده و عوامل موثر بر آن از این فناوری ها اجتناب ناپذیر می باشد و گامی در جهت رسیدن به شیوه جدید تولید دانش تمامی کشورهای توسعه یافته در زمینه های متفاوت از اینترنت از قبیل دسترسی، استفاده، پیامدها و عوامل موثر بر آنان، تحقیقات زیادی انجام داده اند که البته در زمینه عوامل موثر بر استفاده از اینترنت تحقیقات کمتری، انجام شده است. بنابراین کشور ما جزء کشورهای در حال توسعه محسوب می شود. بایستی به این امر توجه شایانی نشان دهیم تا بتوان قدم های موثری در زمینه توسعه پایدار که یکی از شاخص های آن داشتن نیروی انسانی با سواد اطلاعاتی و خلاق و متفکر... هست، برداریم. لذا در این تحقیق به دنبال پاسخگویی به سوال زیر می باشیم میزان آشنایی و استفاده از اینترنت در بین دانشجویان چقدر است؟

اهداف تحقیق

- تعیین میزان شناخت و استفاده دانشجویان از این تکنولوژی به تفکیک جنسیت
- تعیین نوع برنامه های مورد استفاده دانشجویان از اینترنت به تفکیک جنسیت
- بررسی مکان استفاده از اینترنت به تفکیک جنسیت و گروه تحصیلی
- بررسی میزان شناخت و استفاده از اینترنت در بین دانشجویان بر حسب گروه تحصیلی

ادبیات تحقیق

پژوهشی مرتبط با خدمات اینترنت و دانشکده در (سال ۱۹۹۲) در استرالیا صورت گرفت. نتیجه تحقیق نشان داد خدماتی که دانشکده های استرالیایی بیشتر استفاده می کردند ۹۹٪ پاسخ دهنده ها خدمات e-mail بود بیشتر دانشکده ها از اینترنت برای پژوهش استفاده کردند. نهایتاً بیشتر اعضای نمونه تصدیق کردند که در هر زمینه از نقش دانشکده از اینترنت بهره برده اند. شبکه اینترنت استرالیایی (AARNET) واسطه مهم و رشد اینترنت در دانشکده ها وجود داشت اگر چه مشکلات تعلیم و استفاده از وسیله وجود داشت.

بررسی میزان آشنایی و بهره مندی از اینترنت در بین دانشجویان.....۱۰۹

در سال ۱۹۹۵ تحقیق دیگری انجام شد که تمرکز آن بر روی استفاده دانشگاه ها از اینترنت در استرالیا بود تحقیق در Cambella انجام شد نتیجه نهایی تحقیق اینکه دانشگاه ها در زمان انجام تحقیق از اینترنت زیاد استفاده نمی کردند علت اصلی آن بود که دانشگاه ها وقت آزاد زیادی برای استفاده از آن نداشتند و آنها هیچ گونه تعلیمی دریافت نکرده بودند بنابراین آنها در استفاده از آن با مشکل رو به رو می شدند. تعدادی از دانشگاه ها از سرعت و گنجایش اینترنت شکایت می کردند و این ها مشمول بعضی از دلایل عدم استفاده از اینترنت می شدند. اعضای گروه علم اطلاعات و مهندسی استفاده کننده های بیشتری بودند نسبت به دیگر کارمندان دانشگاه. نکته جالب دیگر اینکه دانشگاه های قدیمی تر کمتر از دانشگاه های جدیدتر از اینترنت استفاده می کردند نهایتاً یک نکته قابل توجه اینکه دانشگاه از اینترنت برای مرادده خیلی بیشتر از پژوهش هایشان استفاده می کردند.

عابدینی(۱۳۸۵) در بررسی میزان بهره مندی از اینترنت در بین دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی خلخال به این نتیجه رسید که دانشجویان سه نوع استفاده از اینترنت را با بیشترین فراوانی به ترتیب زیر در اولویت قرار می دهند: جستجوی مقاله (۴۹ نفر)، چت (۳۹ نفر)، و پست الکترونیکی (۲۶ نفر) این در حالی است که مجموع ساعاتی که ماهانه برای این نوع استفاده ها صرف می کنند به ترتیب عبارت است از ۳۰۹، ۳۷۷، ۴۵۴ ساعت بر حسب به نظر پاسخ گویان مهم ترین مکان استفاده از اینترنت (۵۴/۹ درصد) است و از کل پاسخ گویان فقط ۱۳/۴ درصد اعلام کرده اند که در دانشگاه از اینترنت استفاده می کنند. میانگین ساعت استفاده آن ها از اینترنت ماهیانه ۱۲ ساعت است.

صیامیان(۱۳۸۲) در بررسی رابطه بین میزان آگاهی و نگرش و عملکرد دانش جویان دانشگاه علوم پزشکی مازندران از اینترنت به نتایج زیر دست پیدا کرده است: بیشترین استفاده از اینترنت توسط دانش جویان دانشکده پیراژشکی صورت گرفته است. دانش جویان استفاده از اینترنت را به صورت تجربی فرا گرفته اند و بیشتر در زمینه پژوهش از آن استفاده می کنند. پاره ای از مشکلات کاربران عبارتند از: کمبود وقت اختصاص داده شده به هر کاربر، تعداد کم رایانه ها، شلوغی محیط پایگاه، عدم آشنایی عدم آشنایی کامل با نحوه جستجو، سطح آگاهی پایین از زبان انگلیسی.

کرمی در بررسی میزان آشنایی اعضا هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی هرمزگان با مهارتهای کامپیوتری به این نتیجه رسید میانگین آشنایی با عناصر اصلی مهارتهای کامپیوتری برابر با ۳/۰۱

بود(حداکثر ۵ و حداقل ۱/۱۹). بین دو جنس تفاوت معنی دار از نظر آشنایی با مهارت‌های ذکر شده وجود نداشت ولی بین محل فعالیت اساتید و همچنین بین مرتبه علمی آنها تفاوت معنی دار بود ۴۹ درصد بخش‌های اصلی کامپیوتر را به خوبی می‌شناسند. ۸۶/۲ درصد با ویندوز از حد متوسط تا خوب آشنایی دارند. ۸۶/۲ درصد MS-word از حد متوسط تا خوب آشنایی دارند در کل میزان آشنایی جامعه پژوهش با عناصر اصلی مهارت‌های کامپیوتری بیشتر از حد متوسط است. آشنایی ایشان با نرم افزارهای پد کاربرد در تدریس «اینترنت و ایمیل نسبت به نرم افزارهای آماری ... بیشتر است.

تحقیقی با عنوان بررسی تاثیر اینترنت بر ارزشهای خانواده در بین دانشجویان دبیرستانی ناحیه ۳ مشهد در سال ۸۲-۸۳ توسط هما زنجانی زاده و علی محمد جوادی بر روی ۴۰۳ نفر از دانش آموزان که به روش نمونه گیری خوشه ای انتخاب شده بودند، انجام گرفت. نتایج تحقیق نشان داد که ۴۵٪ از دانش آموزان از اینترنت استفاده می‌کنند و میانگین استفاده از اینترنت ۴۹۸ دقیقه در هفته بوده و میزان استفاده از چت با ۱۲۷ دقیقه در هفته بیشترین میانگین را در میان انواع استفاده از اینترنت به خود اختصاص داده است.

تحقیقی با عنوان (بررسی الگوی استفاده از اینترنت، کامپیوتر و بازیهای کامپیوتری در دانش آموزان دو دبیرستان در شیراز) بهاره فخرایی و همکارانش در شیراز، در سال ۱۳۸۰ انجام داده نتایج تحقیق به شرح ذیل است: در حدود ۵۵٪ افراد بیش از سه ساعت در روز به کار با کامپیوتر می‌پرداختند. ۸۴٪ از دانش آموزان پاسخ دادند که زمانی که به کار با کامپیوتر می‌پردازند احساسهایی از قبیل سرخوشی، هیجان و رهایی از غم و اندوه تجربه می‌کنند. ۱۶/۸٪ بیان کردند که احساس پوچی و افسردگی و. تحریک پذیری در زمانهایی که از اینترنت به دور هستند داشته اند. در یک سوم افراد اشکال در انجام امور عادی زندگی روزمره، اختلال خواب و اختلال در تنظیم وقت گزارش شد که در پسران به طور معنی داری بیشتر از دختران بود. نتیجه گیری: عوارض اینترنت همانند هر تکنولوژی دیگری بستگی به این دارد که چگونه به وسیله مهندسين شکل داده شده، چطور به وسیله خدمت دهندگان ارائه شده و چگونه توسط مصرف کنندگان مورد استفاده قرار می‌گیرد. طرح ریزی سیاستی که از آثار منفی به دور باشد بستگی به درک دقیق ساز و کارهایی دارد که از طریق آنها اینترنت بر سلامت روانی و مناسبات اجتماعی اثر می‌گذارد. به فرد باید کمک کرد تا الگوهای استفاده را در خود شناسایی کرده و به این پرسش پاسخ دهد که چه

مشکلاتی موجب شده از زندگی روزمره بگریزد و به دنیای مجازی اینترنتی پناه ببرد. فرار از مشکلات به وسیله غرق شدن در کامپیوتر و اینترنت مسئله را از بین نمی‌برد بلکه گاه به تشدید آن همانند سایر اعتیادها می‌انجامد.

بررسی نگرش کاربران مرکز اینترنت دانشگاه علوم پزشکی شیراز در مورد شبکه اینترنت و دستیابی به اطلاعات از طریق آن عنوان پژوهشی است که مژده سلاجقه در دانشگاه شیراز در سال ۱۳۷۷ انجام داده است. نتایج حاصل از تحقیق نشان داد که مشکل کاربران مختلف علاوه بر پایین بودن سرعت به ترتیب اهمیت مسائل مالی و اجتماعی می‌باشند. شبکه اینترنت دارای نقاط قوت متفاوتی است که به ترتیب اولویت عبارتند از دستیابی سریع و آسان به اطلاعات، آسان نمودن کارها، ایجاد روابط دوستانه، صرفه جویی مالی و انعطاف پذیری شبکه اینترنت، نقطه ضعف عمده آن دائمی نبودن اطلاعات روی شبکه است. عدم سازماندهی اطلاعات از نقاط ضعف شبکه به حساب نمی‌آید. کاربران از شبکه اینترنت به دلایل مختلف چون آشنایی با نظام جهانی اطلاعات، انجام تحقیقات شخصی، جستجو در پایگاه‌های اطلاعاتی، اشتراک و سهیم شدن در نتایج تحقیقات علمی و تجربیات دیگران در سراسر جهان، آشنایی با منابع اطلاعات غیر کتابشناختی چون متن و تصویر، آشنایی با مجلات الکترونیکی و بالاخره از گروه‌های خبر به منظور آموزش استفاده می‌کنند. کاربران هر روز و یا هر دو روز یکبار از شبکه استفاده می‌کنند. در میان ابزارهای اینترنت پست الکترونیکی E-Mail و وب Web بیش از دیگر ابزارهای اینترنت مورد استفاده قرار می‌گیرند. ابزارهای دیگر چون گفتگوهای اینترنتی، گروه‌های خبر و تلفن شبکه استفاده خیلی کم دارند.

تحقیقی توسط سمیه کارگر نژاد (۱۳۸۳) در میان دانشجویان پزشکی ارومیه به روش پیمایشی انجام گرفته است. نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که ۵۶/۴ درصد دانشجویان با اینترنت آشنایی ندارند و یا اصلاً کار نمی‌کنند و حدود ۵۴/۴ درصد را دختران شامل می‌شوند و ۲۶/۳ درصد از دانشجویان دارای کامپیوتر شخصی هستند.

مطالعه‌ای دیگر توسط خانم تهمینه شاوردی پژوهشگر پژوهشکده علوم انسانی جهاد دانشگاهی با عنوان بررسی میزان و نحوه استفاده از اینترنت در میان دانش‌آموزان دبیرستانی شهر تهران انجام گرفته است. بر اساس نتایج اولیه این بررسی به طور متوسط ۲۰۰ کاربر به طور شبانه‌روزی در اتاق گفت و گو حضور دارند. اهداف این مطالعه آگاهی به ویژگی‌های فردی-اجتماعی و خانوادگی

کاربران اینترنت میزان و زنان استفاده کاربران اینترنت نحوه استفاده کاربران اینترنت و میزان وابستگی به اینترنت در میان کاربران می‌باشند که به روش پیمایشی با استفاده از پرسشنامه صورت می‌گیرد و تعداد نمونه آن ۲۴۰ نفر است.

مطالعه ای دیگر در کشور ترکیه نشان می‌دهد که تعداد استفاده کنندگان از اینترنت در ترکیه طی دوره ۲۰۰۲-۱۹۹۹ میلادی از ۴۵۰ هزار نفر به ۴/۹ میلیون نفر افزایش یافته است و حدود ۷ درصد جمعیت ترکیه از اینترنت استفاده می‌کنند میزان رایانه‌های شخصی در دست مردم ۴۵ هزار و بیشتر استفاده کنندگان را جوانان و ۷۳ درصد را مردان تشکیل می‌دهند.

یافته‌های پژوهش «ستوده» (۱۳۷۷) نشان داد که در میان خدمات و منابع اینترنت نیز بیشترین کاربر را پست الکترونیکی و وب دارند. عوامل موثر در این استفاده نیز عبارت‌اند از: جنسیت، درجه علمی، مرتبه دانشگاهی، میزان آشنایی با رایانه، و آموزش. مشکلات استفاده از ایت منابع به دو دسته - عوامل فردی، و عوامل اطلاعاتی - مربوط می‌شوند. استفاده از این خدمات بر رفع نیازهای اطلاعاتی و بر کیفیت و کمیت پژوهش‌های انجام شده اثر گذار است. میزان فعالیت‌های پژوهشی بین دو گروه کاربران و غیر کاربران متفاوت است و این تفاوت نشان می‌دهد که آن دسته از اعضای هیئت علمی که از نظر پژوهشی فعال‌ترند، از لحاظ اطلاعاتی نیز فعال‌ترند. هر دو گروه نیاز به استفاده از این منابع را گزارش کرده‌اند.

سوالات تحقیق

- میزان شناخت دانشجویان از این تکنولوژی بر اساس جنسیت چگونه است؟
- نوع برنامه‌های مورد استفاده دانشجویان از اینترنت بر اساس جنسیت کدامند؟
- مدت زمان استفاده دانشجویان از اینترنت بر اساس جنسیت چقدر است؟
- میزان استفاده از اینترنت در بین دانشجویان بر حسب گروه تحصیلی شان چقدر است؟

روش تحقیق

در این تحقیق از دو روش اسنادی و پیمایشی استفاده شده است.

ابزار پژوهش

ابزار گردآوری اطلاعات و داده‌ها در این تحقیق پرسشنامه محقق ساخته بر اساس ادبیات تحقیق و مبانی نظری تحقیق می‌باشد

جامعه آماری

بررسی میزان آشنایی و بهره مندی از اینترنت در بین دانشجویان.....: ۱۱۳

جامعه آماری این تحقیق، کلیه دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد گرمسار در چهار گروه علوم انسانی، علوم پایه، کشاورزی و فنی و مهندسی می باشند. تعداد این دانشجویان در سطوح و گروه های مختلف بر اساس آمار سال ۸۸-۸۷ به شرح زیر می باشد.

جدول شماره (۳) جامعه آماری بر حسب گروه و جنس و مقطع تحصیلی

گروه علمی	کارستانی		کارشناسی		کارشناسی ارشد		جمع	
	مرد	زن	مرد	زن	مرد	زن	مرد	زن
علوم انسانی	۵۳	۶۷	۵۳۸	۱۴۷۰	۱۸۰	۲۲۹	۷۷۱	۱۷۶۶
علوم پایه	۰	۰	۵۹	۱۵۴	۰	۰	۵۹	۱۵۴
علوم کشاورزی	۴۴	۱۴	۳۸۷	۳۲۲	۰	۰	۴۳۱	۳۳۶
علوم فنی و مهندسی	۹۷۰	۱۸۹	۱۴۷۱	۹۵۰	۰	۰	۲۴۴۱	۱۱۳۹
دامپزشکی	۷۲	۵	۰	۰	۶۶۲	۰	۷۳۴	۵
جمع	۱۱۳۹	۲۷۵	۲۴۵۵	۲۸۹۶	۸۴۲	۲۲۹	۴۴۳۶	۳۴۰۰
جمع کل	۱۴۱۴	۵۳۵۱	۱۰۷۱	۷۸۳۶				

منبع: استخراج شده از آمارهای معاونت آموزشی واحد گرمسار سال ۱۳۸۷

تعیین حجم نمونه

جهت تعیین حجم نمونه از فرمول نمونه گیری کوکران استفاده شده است:

$$\frac{7836 * 3.84 * 0.16}{7836 * 0.0025 + 3.84 * 0.16} = 238 \approx 250$$

روش نمونه گیری

به طور کلی شیوه نمونه گیری در این تحقیق جزء نمونه گیری احتمالی (یعنی احتمال برابر حضور کلیه افراد جامعه آماری در فرایند نمونه گیری) و از نوع نمونه گیری طبقه بندی متناسب می باشد و حجم نمونه در هر طبقه با استفاده روش متناسب از فرمول مربوطه استفاده شده است (منصور فر، ۱۳۸۰، ص ۳۲۱).

پس از مشخص شدن حجم نمونه، با استفاده از نمونه گیری طبقه بندی متناسب و با توجه به تعداد دانشجویان بر حسب جنس و گروه علمی، تعداد نمونه به نسبت و با استفاده از فرمول n_x تعداد نمونه بین واحدهای تعیین شده، تخصیص داده شده است. مطابق با این فرمول، n برابر تعداد دانشجویان واحدهای مورد نظر و N تعداد کل دانشجویان می باشد.

بعد از تعیین و تخصیص نمونه به هر واحد از طریق نمونه گیری تصادفی ساده نسبت به جمع آوری اطلاعات از طریق پرسشنامه اقدام شده است.

جدول شماره (۴) جامعه آماری و حجم نمونه بر حسب جنس

جنس	جامعه آماری	درصد	حجم نمونه آماری
مرد	۴۴۳۶	%۵۷	۱۴۲
زن	۳۴۰۰	%۴۳	۱۰۸
کل	۷۸۳۶	%۱۰۰	۲۵۰

جدول شماره (۵) جامعه آماری و حجم نمونه بر حسب گروه علمی

گروه علمی	حجم جامعه آماری	درصد	حجم نمونه آماری
علوم انسانی	۲۵۳۷	%۳۲	۸۱
علوم پایه	۲۱۳	%/۰۳	۸
علوم کشاورزی	۷۶۷	%/۰۹	۲۴
علوم فنی و مهندسی	۳۵۸۰	%۴۶	۱۱۴
دامپزشکی	۷۳۹	%/۰۹	۲۳
کل	۷۸۳۶	%۱۰۰	۲۵۰

یافته‌های تحقیق

جدول شماره (۶) متغیر آشنایی با اینترنت (سواد اطلاعاتی)

گونه‌ها	جنس	تعداد	میانگین	میانه	مد	حداقل	حداکثر	انحراف معیار
آشنایی با موتورهای جستجو نظیر (گوگل، باهو،...)	زن	۱۰۸	۳.۲۷	۴	۵	۰	۵	۱.۷۹
	مرد	۱۴۲	۳.۲۰	۳.۵۰	۵	۰	۵	۱.۶۹
جستجوی کلید واژه ای	زن	۱۰۸	۲.۷۳	۳	۵	۰	۵	۱.۸۳
	مرد	۱۴۲	۲.۸۷	۳	۴	۰	۵	۱.۶۹
جستجوی پیشرفته	زن	۱۰۸	۱.۹۹	۲	۲	۰	۵	۱.۸۵
	مرد	۱۴۲	۲.۳۹	۲	۳	۰	۵	۱.۶۹
استفاده از عملگرهای منطقی (NOT,AND,OR)در جستجوها	زن	۱۰۸	۰.۹۸	۰	۰	۰	۵	۱.۴۳
	مرد	۱۴۲	۱.۱۴	۱	۰	۰	۵	۱.۴۹
ارتباط از طریق چت (عمومی، کنفرانسی و خصوصی دو نفره)	زن	۱۰۸	۱.۸۹	۱	۰	۰	۵	۲.۰۲
	مرد	۱۴۲	۲.۲۸	۲	۰	۰	۵	۱.۹۴
شناخت آدرس سایت های مورد نیاز	زن	۱۰۸	۲.۷۱	۳	۰	۰	۵	۱.۷۷
	مرد	۱۴۲	۲.۹۷	۳	۳	۰	۵	۱.۶۶
جستجو در پایگاه های اطلاعاتی	زن	۱۰۸	۲.۵	۳	۳	۰	۵	۱.۸۶
	مرد	۱۴۲	۲.۷۵	۳	۵	۰	۵	۱.۷۹
جستجو در پایگاه های عمومی نظیر واژه نامه ها و دایره المعارف های اینترنتی	زن	۱۰۸	۱.۹۴	۲	۰	۰	۵	۱.۷۵
	مرد	۱۴۲	۲.۴۲	۳	۰	۰	۵	۱.۷۱
قرار دادن اطلاعات خود در database	زن	۱۰۸	۰.۹۵	۰	۳	۰	۵	۱.۶۱
	مرد	۱۴۲	۱.۲۳	۰	۵	۰	۵	۱.۷۲
ساختن و به روز رسانی وب سایت شخصی	زن	۱۰۸	۰.۸۵	۰	۰	۰	۵	۱.۴۳
	مرد	۱۴۲	۱.۰۱	۰	۰	۰	۵	۱.۵۷
ساختن و به روز رسانی وبلاگ شخصی	زن	۱۰۸	۰.۸۷	۰	۰	۰	۵	۱.۹۲
	مرد	۱۴۲	۱.۱۰	۰	۰	۰	۵	۱.۶۳
کار با نرم افزارهای شخصی مربوط به رشته خود	زن	۱۰۸	۱.۶۹	۲	۰	۰	۵	۱.۶۵
	مرد	۱۴۲	۱.۸۷	۲	۰	۰	۵	۱.۶۸
Down load	زن	۱۰۸	۲.۳۱	۱	۰	۰	۵	۱.۸۳
	مرد	۱۴۲	۲.۷۵	۳	۵	۰	۵	۱.۹۸
Upload کردن فایل ها	زن	۱۰۸	۱.۳۶	۱	۰	۰	۵	۱.۶۴
	مرد	۱۴۲	۲.۲۳	۲	۰	۰	۵	۱.۸۹

جدول شماره (۷) متغیر آشنایی با کامپیوتر (سواد رایانه ای)

گروه ها	جنس	تعداد	میانگین	میانه	مد	حداقل	حداکثر	انحراف معیار
راه اندازی رایانه و از عهده برآمدن اشتباهات معمولی	زن	۱۰۸	۱.۶۵	۱	۰	۰	۵	۱.۶۹
	مرد	۱۴۲	۲.۸۱	۳	۴	۰	۵	۱.۹۹
اتصالات و سیم های رایانه	زن	۱۰۸	۲.۰۶	۲	۰	۰	۵	۲.۰۲
	مرد	۱۴۲	۲.۹۵	۳	۵	۰	۵	۱.۹۳
تعویض بودر جوهر یا نوار پرینتر	زن	۱۰۸	۱.۴۵	۰	۰	۰	۵	۱.۸۶
	مرد	۱۴۲	۲.۱۴	۲	۰	۰	۵	۲.۱۳
ارسال پست الکترونیکی به چند نفر (گروهی)	زن	۱۰۸	۱.۹۴	۲	۰	۰	۵	۱.۹۸
	مرد	۱۴۲	۲.۴۷	۲	۰	۰	۵	۲.۰۹
انتخاب همزمان چند پوشه و پرونده	زن	۱۰۸	۲.۴۸	۳	۰	۰	۵	۲.۴۵
	مرد	۱۴۲	۲.۹۷	۴	۵	۰	۵	۲.۰۳
کشیدن و انداختن پوشه ها و پرونده ها	زن	۱۰۸	۲.۳۹	۲	۰	۰	۵	۲.۰۴
	مرد	۱۴۲	۲.۸۵	۳	۵	۰	۵	۲.۰۰۱
اصول نام گذاری پوشه ها	زن	۱۰۸	۲.۸۰	۳	۵	۰	۵	۲.۰۶
	مرد	۱۴۲	۳.۱۵	۴	۵	۰	۵	۲.۰۳
(Copy/Paste) کردن فایل ها و متن.	زن	۱۰۸	۳.۴۴	۴	۵	۰	۵	۱.۹۶
	مرد	۱۴۲	۳.۵۴	۵	۵	۰	۵	۱.۹۹
تنظیمات مربوط به چاپ فایل ها	زن	۱۰۸	۲.۵۱	۳	۰	۰	۵	۱.۹۷
	مرد	۱۴۲	۲.۸۱	۳	۵	۰	۵	۲.۶
ویروس ذایی از فایل های آلوده	زن	۱۰۸	۱.۶۳	۱	۰	۰	۵	۱.۷۵
	مرد	۱۴۲	۲.۴۷	۳	۰	۰	۵	۱.۹۹
کار با اسکر	زن	۱۰۸	۱.۴۸	۰	۰	۰	۵	۱.۸۹
	مرد	۱۰۸	۲.۰۷	۱	۰	۰	۵	۲.۰۷

جدول شماره (۸) میزان استفاده از اینترنت بر حسب جنسیت در مدت یک ماه

متغیر	جنس	تعداد	میانگین	انحراف معیار
استفاده از اینترنت	زن	۹۳	۱۱.۴۶	۱۵.۱۳
	مرد	۱۱۲	۱۲.۱۹	۱۵

بررسی میزان آشنایی و بهره مندی از اینترنت در بین دانشجویان..... ۱۱۷

جدول شماره (۹) میزان استفاده از اینترنت و ابعاد آن بر حسب جنسیت

متغیر	جنس	تعداد	میانگین	انحراف معیار
پست الکترونیکی	زن	۴۴	۱.۲۸	۱.۵۲
	مرد	۷۵	۱.۸۸	۲.۱۷
چت	زن	۴۸	۱.۲۲	۱.۶۶
	مرد	۷۴	۲.۳۰	۳.۰۷
مراجعه به سایت ها	زن	۴۷	۲.۳۰	۱.۷۸
	مرد	۷۵	۳.۲۶	۳.۱۹
جستجوی منابع الکترونیکی	زن	۶۲	۳.۱۱	۳.۱۸
	مرد	۹۸	۳.۷۸	۳.۳۰

جدول شماره (۱۰) توزیع فراوانی پاسخ گویان بر حسب مکان دسترسی به اینترنت

مکان دسترسی به اینترنت	جنس	تعداد	درصد	جمع
دانشگاه	زن	۷	۶.۷	۱۷
	مرد	۱۰	۷.۵	
کافی نت	زن	۲۰	۱۹.۲	۳۴
	مرد	۱۴	۱۰.۴	
منزل	زن	۷۷	۷۴	۱۸۲
	مرد	۱۰۵	۷۸.۴	

جدول شماره (۱۱) توزیع فراوانی گروه های علمی بر حسب مکان دسترسی به اینترنت

مکان دسترسی به اینترنت	گروه های مختلف علمی	تعداد	درصد	جمع
دانشگاه	علوم انسانی	۵	۶.۶	۱۷
	علوم پایه	۱	۱۲.۵	
	فنی مهندسی	۵	۴.۶	
	کشاورزی	۰	۰	
	دامپزشکی	۶	۲۷.۳	
کافی نت	علوم انسانی	۱۹	۲۸	۳۴
	علوم پایه	۱	۱۲.۵	
	فنی مهندسی	۶	۵.۵	
	کشاورزی	۵	۲۱.۷	
	دامپزشکی	۳	۱۳.۶	
منزل	علوم انسانی	۵۲	۶۸.۴	۱۸۲
	علوم پایه	۶	۷.۵	
	فنی مهندسی	۹۷	۸۹	
	کشاورزی	۱۷	۷۳.۹	
	دامپزشکی	۱۰	۴۵.۵	

جدول شماره (۱۲) گویه های میزان استفاده از اینترنت بر حسب جنسیت

معرف ها	جنس	تعداد	میانگین	انحراف معیار
مکانه علمی با سایر دانشجویان	زن	۳۱	۲.۹۷	۱.۸۲
	مرد	۵۵	۳.۷۳	۲.۴۶
مکانه علمی با افراد متخصص خارجی	زن	۱۵	۲.۰۷	۱.۴۴
	مرد	۳۲	۲.۷۲	۲.۷۴
مکانه علمی با افراد متخصص در داخلی	زن	۲۳	۲.۲۲	۱.۵۴
	مرد	۴۲	۲.۸۱	۲.۷۴
مکانبات شخصی	زن	۴۲	۳.۳۸	۲.۴۷
	مرد	۷۸	۴.۳۲	۳.۱۹
چت با اساتید	زن	۱۵	۲.۸۰	۱.۴۲
	مرد	۲۸	۳.۹۶	۳.۱۷
چت با دانشجویان	زن	۲۶	۲.۸۵	۱.۶۷
	مرد	۴۹	۴.۰۴	۳.۳۵
چت شخصی	زن	۳۴	۳.۶۸	۳.۳۷
	مرد	۵۶	۴.۳۶	۳.۹۸
مراجعه به سایت های انجمن های علمی مرتبط	زن	۵۸	۲.۸۴	۱.۸۴
	مرد	۹۶	۴.۲۱	۳.۸۴
مراجعه به سایت های مجلات علمی مرتبط	زن	۵۶	۳.۰۴	۲.۰۶
	مرد	۷۸	۴.۰۸	۳.۴
مراجعه به سایت های دانشگاهها و مراکز آموزشی	زن	۵۲	۲.۸۷	۲
	مرد	۷۹	۳.۸۷	۳.۳
مراجعه به سایت های مراکز مطالعاتی و پژوهشی	زن	۵۳	۲.۹۸	۲.۱۱
	مرد	۷۴	۴.۲۴	۳.۶۳
مراجعه به سایت های خبری	زن	۵۵	۲.۷۶	۱.۸۶
	مرد	۸۹	۴.۴۸	۴.۵۹
مراجعه به وبلاگ های افراد و سازمانها	زن	۴۱	۳.۲۰	۲.۹۴
	مرد	۷۱	۴.۰۶	۴.۶۰
مراجعه به انجمن ها و گروه های بحث الکترونیکی	زن	۲۹	۳.۲۸	۲.۳
	مرد	۶۱	۴	۳
جستجوی مقالات و منابع علمی (از طرق گوگل، یا هو، و...)	زن	۷۰	۴.۰۱	۳.۲۹
	مرد	۱۰۴	۴.۶۵	۳.۶۷
جستجوی مقالات و منابع علمی (از طرق کتابخانه دیجیتال دانشگاه)	زن	۴۴	۳.۵۰	۳.۶۶
	مرد	۷۵	۴.۳۵	۳.۴۴

بررسی میزان آشنایی و بهره مندی از اینترنت در بین دانشجویان..... ۱۱۹

جدول شماره (۱۳) میزان استفاده از اینترنت بر حسب گروه های علمی در مدت یک ماه

متغیر	گروه های مختلف علمی	تعداد	میانگین	انحراف معیار
استفاده از اینترنت	علوم انسانی	۷۵	۱۲.۹۲	۱۶.۶۵
	علوم پایه	۷	۴.۱۴	۴.۲۶
	فنی مهندسی	۸۵	۱۲.۹۱	۱۵.۶۰
	کشاورزی	۱۹	۶.۲۶	۶.۸۱
	دامپزشکی	۱۹	۱۱.۴۲	۱۳.۷۰

جدول شماره (۱۴) میزان استفاده از اینترنت بر حسب گروه علمی

متغیر	گروه های مختلف علمی	تعداد	میانگین	انحراف معیار
پست الکترونیکی	علوم انسانی	۳۵	۱.۲۵	۱.۴۲
	علوم پایه	۵	۱.۶۵	۱.۸۹
	فنی مهندسی	۵۶	۱.۶۵	۲.۱۸
	کشاورزی	۱۳	۲.۹۶	۱.۹۸
	دامپزشکی	۱۰	۱.۴۵	۲.۱۱
چت	علوم انسانی	۴۲	۱.۴۹	۱.۹۹
	علوم پایه	۵	۱.۶۶	۱.۸۶
	فنی مهندسی	۵۲	۲	۳.۳۰
	کشاورزی	۱۲	۲.۷۲	۱.۸۶
	دامپزشکی	۱۱	۱.۸۷	۲.۵۷
مراجعه به سایت ها	علوم انسانی	۴۳	۲.۳۸	۲.۵۹
	علوم پایه	۴	۲.۲۵	۰.۵۹
	فنی مهندسی	۵۱	۳.۱	۳.۱
	کشاورزی	۱۲	۴.۱	۱.۶۶
	دامپزشکی	۱۲	۲.۷۹	۲.۹۸
جستجوی منابع علمی و الکترونیکی	علوم انسانی	۵۲	۳.۳۷	۳.۸۲
	علوم پایه	۶	۳.۵۸	۲
	فنی مهندسی	۷۰	۳.۴۶	۳.۰۱
	کشاورزی	۱۵	۳.۱۶	۱.۹۱
	دامپزشکی	۱۷	۴.۵۲	۳.۷۶

بحث و نتیجه گیری

استفاده از اینترنت، یکی از جلوه های آشکار دنیای مدرن و ابزاری مهم برای آموزش نسل نو به شمار می آید. اینترنت در همه جا حضور دارد: در خانه، در مدرسه، و حتی در مراکز خرید. طبق برآورد صورت گرفته، در سال ۱۹۸۱، ۶۶ میلیون نفر از مردم آمریکا به اینترنت دسترسی داشته اند

که در سال ۱۹۹۹ شمار آنها به ۸۳ میلیون رسیده است (Biggs, ۲۰۰۰). این رقم از سال ۲۰۰۰ تا سال ۲۰۰۹ ۲۳۸/۹ درصد افزایش یافته است (۴۲۷ میلیون و ۵۶۹ هزار و ۹۳۹ نفر کاربر) با ضریب نفوذ ۴۶/۱ درصدی بیشترین کاربران اینترنت جوانان هستند.

با توجه به ادبیات تحقیق و چارچوب‌های نظری می‌توان چنین بحث کرد که از ۲۵۰ دانشجو که مورد سوال قرار گرفتند ۸۶/۸ درصد از آن‌ها اعلام داشتند که از اینترنت استفاده می‌کنند از آنجا که ایران در خاورمیانه حرف اول را در میزان استفاده از اینترنت با ۲۳ میلیون کاربر و با ضریب نفوذ ۳۴/۹ درصدی و سیر نسبتاً صعودی از سال ۲۰۰۰ تا ۲۰۰۸ را طی نموده است (از ۲۵۰ هزار کاربر به ۲۳ میلیون کاربر). چنانچه امانوئل کاستلز، بیان کرده، ارتباط کامپیوتری انقلابی است که افراد دارای سطح بالای تحصیلات و ثروت را در بر می‌گیرد (کاستلز، ۱۳۸۰). هر چند ممکن است که استفاده از اینترنت برای مقاصد علمی یا غیر علمی باشد. تامپسون نیز معتقد است استفاده از این تکنولوژی نیازمند مهارت کاربران است در صورتی که کاربران مبتدی باشند استفاده آنها بیشتر ساده و در محیط‌های چت و گپ‌ها است. هم‌چنین از نظر تامپسون کاربران و تولیدکنندگان اطلاعات همواره در میان مجموعه‌ای از قواعد و منابع قرار دارند که بازتاب نظام اجتماعی کلی است (اسلوین، ۱۳۸۰). از نظر هابرماس نیز در اینترنت حوزه عمومی برای ارتباط آزادانه افراد شکل می‌گیرد، منظور او از حوزه عمومی شبکه‌ای از ارتباطات است که برای خلق و ایجاد فضای اجتماعی جهت مبادله معانی بین افراد و گروه‌ها از کنش ارتباطی استفاده می‌شود (علیخواه، ۱۳۷۸).

میزان استفاده از اینترنت در طول ماه بین $۹/۷۸ \pm ۱۳/۹۴$ در نوسان است. بطوریکه در بین زنان $(۱۴/۵۸ \pm ۹/۶۶)$ و مردان $(۱۰/۱۱ \pm ۱۵/۰۲)$ در نوسان است، میانگین میزان استفاده از اینترنت مردان بیش از زنان است، علت آن می‌تواند بدنه مردسالاری جامعه که دختران تحت نظارت والدین می‌باشند و پسران آزادانه در فضای اجتماعی به سیر و سیاحت خود ادامه می‌دهند، بیشترین میانگین ساعات استفاده از اینترنت مربوط به گروه علوم انسانی و فنی مهندسی است که ۱۹.۹۲ و ۱۲.۹۱ است و در مرتبه بعد گروه دامپزشکی ۱۱/۴۲، کشاورزی ۶/۲۶ و علوم پایه ۴/۱۴ می‌باشد.

تعداد دفعات استفاده از پست الکترونیکی $۴/۷۳ \pm ۲/۷۰$ بار بطور هفتگی در نوسان است. میانگین تعداد دفعات استفاده از پست الکترونیکی در بین زنان و مردان ۱.۲۸ و ۱.۸۸ می‌باشد. تفاوت

بررسی میزان آشنایی و بهره مندی از اینترنت در بین دانشجویان..... ۱۲۱

میانگین تعداد دفعات استفاده از پست الکترونیکی در بین گروه های علمی ۱.۲۵ گروه علوم انسانی، ۱.۶۵ فنی مهندسی، ۲.۹۶، کشاورزی، ۱.۴۵ دامپزشکی
بیشترین میانگین تعداد دفعات استفاده از پست الکترونیکی مربوط به گروه کشاورزی است که ۲.۹۶ می باشد و در مرتبه بعدی گروه های علوم پایه، فنی و مهندسی، دامپزشکی و علوم انسانی است.

میانگین تعداد دفعات استفاده از چت در بین پاسخگویان زن و مرد ۱.۲۲ و ۲.۳۰ می باشد. میانگین تعداد دفعات استفاده از چت در بین گروه های مختلف علمی علوم انسانی ۱.۴۹، علوم پایه ۱.۴۴، فنی و مهندسی ۲، کشاورزی ۲.۷۲، و دامپزشکی ۱.۸۷ می باشد
مراجعه به سایت ها توسط زنان بین $(۸/۴ \pm ۵۶/۲)$ و در مردان بین $(۱۱/۴۱ \pm ۲/۶۲)$ در نوسان است، میانگین مراجعه به سایت های مردان بیش از زنان است. تعداد دفعات مراجعه به سایت ها بین گدوه های علمی به شرح ذیل است علوم انسانی ۲.۳۸، علوم پایه ۲.۲۵، فنی و مهندسی ۳.۱، کشاورزی ۴.۱ و دامپزشکی ۲.۷۹ میباشد

میزان جستجوی منابع الکترونیکی در بین زنان $(۲/۸۱ \pm ۴/۷۱)$ و مردان $(۳/۷۵ \pm ۵/۲۵)$ در نوسان است، میانگین جستجوی منابع الکترونیکی مردان $(۳/۷۸)$ بیش از زنان $(۳/۱۱)$ است، میانگین جستجوی منابع الکترونیکی گروه دامپزشکی برابر $۴/۵۲$ است که از دیگر گروه های علمی بیشتر می باشد و در مرتبه بعد گروه علوم پایه، فنی مهندسی، علوم انسانی و کشاورزی به ترتیب $(۳/۵۸)$ ، $(۳/۴۶)$ ، $(۱۶/۳۷)$ ، $(۳/۳)$ می باشد.

در مقایسه با چت میزان ساعات اختصاصی به جستجوی مقالات کمتر است. ولی به علت مبتدی بودن دانشجویان، آن ها گرایش بیشتری به استفاده از چت و ایمیل دارند و نظریه تامپسون نیز موید این امر است که استفاده از این تکنولوژی نیازمند مهارت کاربران می باشد در صورتی که کاربران مبتدی باشند استفاده آن ها بیشتر ساده و در محیط های چت و گپ ها است. (اسلوین، ۱۳۸۰). هم چنین نتایج تحقیق نتایج تحقیق هما زنجانی زاده و جوادی نیز نشان می دهد که میزان استفاده از اینترنت در بین دانش آموزان ۴۹۸ دقیقه در هفته بوده و میزان استفاده از چت ۱۲۷ دقیقه در هفته است (زنجانی زاده و دیگری، ۱۳۸۴).

بر حسب نظر پاسخگویان مهم ترین مکان استفاده از اینترنت منزل $(۷۶/۵)$ درصد است و از کل پاسخگویان تنها $۷/۱$ درصد اعلام کرده اند که در دانشگاه از اینترنت استفاده میکند. لیکن به نظر

می‌رسد که در دانشگاه راه طولانی در جهت جامعه‌پذیری استفاده از اینترنت در محیط دانشگاه را دارد

پیشنهادها

پیشنهادات علمی: توصیه می‌شود در خصوص دلایل عدم استفاده دانشجویان از اینترنت نیز مطالعاتی صورت گیرد.

- به نظر می‌رسد متغیرهای دسترسی و شیوه دسترسی به اینترنت در میزان استفاده از اینترنت تاثیر گذار باشد لذا پیشنهاد می‌گردد در مطالعات آتی این متغیر نیز در نظر گرفته شود.

- با توجه به این که مهم ترین مکان استفاده از اینترنت برای دانشجویان محیط خارج از دانشگاه است. بنابراین باید امکانات سایت اینترنتی دانشگاه را گسترش داده و میزان ساعاتی را که دانشجو می‌تواند ماهانه یا هفته‌ای از اینترنت استفاده کند افزایش داد.

- در محیط دانشگاه فضا و وسایل امکان دسترسی به اینترنت برای دانشجویان کاربردی تر شود
- توصیه می‌شود تلاشی در جهت تدوین مقیاس‌های معرف‌ها یا شاخص‌ها برای سنجش متغیرهای مورد نظر از قبیل خود اثر بخشی، نگرش، هنجار ارتباط علمی صورت گیرد.

- استاندارد‌های مناسب تری برای تولید دانش دانشجویان در نظر گرفته شود.
- گسترش امکانات و تسهیلات برای استفاده دانشجویان از اینترنت و رایانه هم از بعد زمانی و هم از بعد نرم افزاری و سخت افزاری.

- از آنجا که دانشجویان در کنار جستجوی مقالات به دنبال چت و تالارهای گفتگو نیز می‌باشند. بنابراین باید در حین اعمال نظارت بر عملکرد اینترنتی دانشجویان، به آن‌ها نحوه استفاده مطلوب را از طریق برگزاری دوره‌های کاربردی اینترنت و گارگاه‌های آموزشی اینترنت آموخت تا میزان ساعات استفاده از اینترنت برای علمی بیشتر از بقیه استفاده‌ها باشد.

منابع

- آرون، ریمون (۱۳۷۰). **مراحل اساسی در جامعه‌شناسی**. ترجمه باقر پرهام. تهران: شرکت سهامی، آراسته، حمید رضا (۱۳۸۱). دانشگاه مجازی. **رهیافت**. شماره: ۲۸
- آندرسون، تری (۱۳۸۴). **یادگیری الکترونیکی در قرن بیست و یکم**. ترجمه اسماعیل زراعی زوارکی. تهران: انتشارات علوم و فنون، چاپ اول.
- استونز، رابرت (۱۳۷۹). **متفکران بزرگ جامعه‌شناسی**. تهران: نشر مرکز،

بررسی میزان آشنایی و بهره‌مندی از اینترنت در بین دانشجویان..... ۱۲۳

اسدی، مریم (۱۳۸۲) مطالعه تاثیر استفاده از اینترنت بر رفتار اطلاع‌یابی پژوهشی اعضا هیئت علمی رشته‌های مختلف دانشگاه تهران (با تاکید بر سه شاخه علوم انسانی، علوم پایه و فنی و مهندسی). پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه تهران.

احمدی فضیح، صدیقه (۱۳۸۱). آشنایی با شبکه جهانی وب. **مجله علوم اطلاع‌رسانی**. دوره: ۱۸، شماره: ۱، ۲. اخوتی، مریم (۱۳۷۷). بررسی وضعیت استفاده از اینترنت توسط اعضای هیات علمی دانشگاه‌های علوم پزشکی ایران، تهران، شهید بهشتی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد) دانشگاه علوم پزشکی ایران، دانشکده مدیریت و اطلاع‌رسانی پزشکی کتابداری و اطلاع‌رسانی اسلوین برتون، جیمز (۱۳۸۰). **اینترنت و جامعه**: ترجمه: عباس گیلوری و دیگری، تهران: نشر کتابدار، اسماعیل زاده هوشیار، احمد (۱۳۸۴). بررسی نگرش‌های جوانان تبریز به پدیده‌های ارتباطی و تکنولوژیکی جدید مثل ماهواره-اینترنت- رایانه - تلفن همراه و میزان گرایش آنها نسبت به این وسایل ارتباطی، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، شورای پژوهشی اداره کل ارشاد اسلامی استان آذربایجان شرقی

اولسون دیوید (۱۳۷۷). **رسانه‌ها و نمادها (صورت‌های بیان، ارتباط و آموزش)**. ترجمه محبوبه مهاجر. تهران: انتشارات سروش، اینگلهارت، رونالد (۱۳۷۳). **تحول فرهنگی در جوامع پیشرفته صنعتی**. ترجمه مریم وتر. تهران: انتشارات کویر، اینگلس فرد (۱۳۷۷). **نظریه رسانه‌ها**. ترجمه محمود حقیقت‌کاشانی. تهران: مرکز تحقیقات مطالعات و سنجش برنامه‌های صدا و سیما،

بابایی فاطمه (۱۳۸۳). **درآمدی بر ورود تکنولوژی ارتباط جمعی به ایران و تحولات ناشی از آن**. تهران: انتشارات الیاس، چاپ اول،

ببی، اریل (۱۳۸۱). **روش تحقیق در علوم اجتماعی**. ترجمه رضا فاضل. جلد اول. تهران: انتشارات سمت، برگر پیتزل، لوکمان توماس (۱۳۷۵). **ساخت اجتماعی واقعیت (رساله‌ای در جامعه‌شناختی شناخت)**. ترجمه فریبرز مجیدی. تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی، چاپ اول، بیکر. ترزا. ال (۱۳۷۷). **نحوه انجام تحقیقات اجتماعی**. ترجمه هوشنگ نایی. تهران: نشر نی، برتون، فیلیپ (۱۳۸۲). **آئین اینترنت: تهدیدی برای پیوند اجتماعی؟**. ترجمه علی اصغر سرحدی و جمشیدی. تهران: موسسه انتشارات امیرکبیر، چاپ اول

پرنده، علی (۱۳۸۰). **کاربرد اینترنت در پژوهش**. تهران: دفتر پژوهش‌های فرهنگی، تامپسون جان بروکشایر (۱۳۷۹). **رسانه‌ها و نوگرایی: نظریه‌ای اجتماعی درباره رسانه‌ها**. ترجمه علی ایثاری کسمایی. تهران: انتشارات موسسه ایران، چاپ دوم،

ترنر، جان اتان اچ (۱۳۸۱). **نظریه‌های پست مدرنیسم**. ترجمه صمد عابدینی. تبریز: انتشارات ستوده، چاپ اول تصویر قمصری، فاطمه (۱۳۷۸). بررسی رفتار اطلاع‌یابی اعضای هیات علمی سازمان پژوهش‌های علمی و صنعتی ایران و چگونگی تاثیر اینترنت بر آن. پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشگاه شیراز، دانشکده تحصیلات تکمیلی، کتابداری و اطلاع‌رسانی دوران، بهزاد (۱۳۸۱). **تاثیر فضای سایبرنتیک بر هویت اجتماعی**. ترجمه بهزاد دوران. تهران: دانشگاه تربیت مدرس، زنجانی زاده، هما و علی محمد جواد (۱۳۸۴). بررسی تاثیر اینترنت بر ارزش‌های خانواده در بین دانشجویان دبیرستانی ناحیه ۳ مشهد در سال ۸۲-۸۳. مجله جامعه‌شناسی ایران. دوره ششم، شماره ۲

زراعی زوارکی، اسماعیل (۱۳۸۰). آموزش عالی در چالش با تکنولوژی اینترنت. **ماهنامه آموزشی پژوهشی و اطلاع‌رسانی**. ساروخانی، باقر (۱۳۷۵). **جامعه‌شناسی ارتباطات**. تهران: انتشارات اطلاعات. چاپ ششم، ساروخانی، باقر (۱۳۷۱). **روش‌های تحقیق در علوم اجتماعی**. تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی،

- ساروخانی، باقر (۱۳۷۵). **درآمدی بر دایره المعارف علوم اجتماعی**. تهران: انتشارات کیهان.
- ستوده، هاجر (۱۳۷۷). بررسی استفاده از منابع الکترونیکی اطلاعات با تاکید دیسکهای فشرده نوری و شبکه اینترنت در میان اعضا هیئت علمی دانشگاه شیراز و دانشگاه علوم پزشکی شیراز، پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه شیراز
- سلاجقه، مزده (۱۳۷۷). بررسی نگرش کاربران مرکز اینترنت دانشگاه علوم پزشکی شیراز در مورد شبکه اینترنت و دستیابی به اطلاعات از طریق آن پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه شیراز
- سرای، حسن (۱۳۷۵). **مقدمه ای بر نمونه گیری در تحقیق**. تهران: انتشارات سمت. چاپ دوم،
- سورین، ورنه جی و تانکارد، جمیز بلیو (۱۳۸۱). **نظریه ارتباطات** ترجمه علیرضا دهقان، تهران انتشارات دانشگاه، چاپ اول،
- عابدینی، صمد (۱۳۸۴). بررسی میزان بهره‌مندی از اینترنت در بین دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی خلیخال. **فصلنامه علوم اجتماعی**. سال دوم شماره هفتم.
- علیخواه، فردین (۱۳۷۸). کنش ارتباطی؛ بنیاد شکوفایی حوزه عمومی. **نشریه اطلاعات سیاسی - اقتصادی**، سال سیزدهم، شماره ۸ و ۷
- فخرایی، بهاره و دیگران [...] (۱۳۸۲). بررسی الگوی استفاده از اینترنت، کامپیوتر و بازیهای کامپیوتری در دانش آموزان دو دبیرستان در شیراز پنجمین همایش سراسری بهداشت روانی و اختلالات رفتاری کودکان و نوجوانان، معاونت پژوهشی: دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی استان زنجان
- فیلیپ (۱۳۸۲). **آئین اینترنت؛ تهدیدی برای پوند اجتماعی**. ترجمه: علی اصغر سرحدی و جمشیدی. تهران: موسسه انتشارات امیرکبیر،
- کازنو، ژان (۱۳۷۰). **جامعه‌شناسی وسایل ارتباط جمعی**. ترجمه باقر ساروخانی، منوچهر متکی. تهران: انتشارات اطلاعات،
- کاستلز، مانوئل (۱۳۸۰). **عصر اطلاعات: ظهور جامعه شبکه‌ای**، ترجمه احد علیقلیان و افشین خاکباز، جلد اول، تهران: انتشارات طرح نو
- کازنو ژان (۱۳۷۹). **جامعه‌شناسی وسایل ارتباط جمعی**. ترجمه باقر ساروخانی و منوچهر محسنی. تهران: انتشارات اطلاعات،
- کرلینجر فردان، پرهازور الا زارچی (۱۳۶۶). **رگرسیون چند متغیری در پژوهش های رفتاری**. ترجمه حسن سرایی تهران: مرکز نشر دانشگاهی،
- کوشا، کیوان (۱۳۸۰). اینترنت در خدمت توسعه فرهنگی؛ پژوهشی درباره اطلاعات فرهنگی ایران در محیط وب. **فصلنامه کتاب**. دوره: ۱۲، شماره: ۲
- گیدنز، آنتونی (۱۳۷۸). **تجدد و تشخیص: جامعه و هویت شخصی در عصر جدید**. ترجمه ناصر موفقیان. تهران: نشر نی، چاپ اول
- گیدنز، آنتونی (۱۳۷۷). **پیامدهای مدرنیت**. ترجمه محسن ثلاثی. تهران: نشر مرکز، چاپ اول
- گیدنز، آنتونی (۱۳۷۸). **راه سوم: بازسازی سوسیال دموکراسی**. ترجمه منوچهر صبوری کاشانی. تهران: نشر شیرازه، چاپ اول
- گیدنز آنتونی (۱۳۷۳). **جامعه‌شناسی**. ترجمه منوچهر صبوری. تهران: نشر نی، چاپ دوم،
- گیدنز آنتونی (۱۳۷۷). **پیامدهای مدرنیته**. ترجمه منوچهر صبوری. تهران: نشر مرکز، چاپ دوم،
- لنسکی، گرهاد، لنسکی جین (۱۳۶۹). **سیر جوامع بشری**. ترجمه ناصر موفقیان. تهران: سازمان انتشارات آموزش انقلاب اسلامی،
- معتد زاده، کاظم (۱۳۸۶). **وسایل ارتباط جمعی**. تهران: انتشارات دانشگاه علامه طباطبائی،
- محقق زاده، محمد صادق و دیگران [...] (۱۳۸۱). بررسی نظرات و نحوه استفاده مشترکین عضو مرکز اینترنت دانشگاه علوم پزشکی شیراز از امکانات مرکز و تاثیر آن بر کارهای پژوهشی این اعضا، دوره: ۱۸، شماره: ۱، ۲

بررسی میزان آشنایی و بهره مندی از اینترنت در بین دانشجویان.....۱۲۵

مشتاقیان ابرقوئی، جمشید؛ (۱۳۷۹). بررسی نظرات اعضا هیات علمی دانشگاه اصفهان پیرامون چگونگی و میزان استفاده از سیستمهای اطلاعاتی رایانه ای در امر آموزش و پژوهش، پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه اصفهان. دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی مهدیزادگان، ایران (۱۳۸۲). آیا اینترنت بر مهارتهای اجتماعی و سلامت روانی افراد تاثیر می گذارد؟. **ماهنامه علمی، اجتماعی فرهنگی**. دوره :، شماره : ۱۰۴

میرمحمدی، رضوان السادات (۱۳۸۳). دوستان اینترنتی - دشمنان خانگی. **پرسمان**. شماره : ۱۹,۲۰

محسنی منوچهر (۱۳۸۰). **جامعه شناسی جامعه اطلاعاتی**. تهران: نشر دیدار،

محسنی، منوچهر (۱۳۷۲). **مبانی جامعه شناسی علم**. تهران: انتشارات طهوری، چاپ اول.

مک کی هیو (۱۳۸۶). **تحقیق در جامعه اطلاعاتی** با همکاری وندی میلزوپال رینولدز. ترجمه رامین کریمیان. تهران: دفتر مطالعات و توسعه رسانه ها، چاپ اول،

نوروزی چاکلی، عبدالرضا (۱۳۷۹). رفتارهای اطلاع یابی پژوهشگران مراجعه کننده به World wide wed از طریق تماس با شبکه های جهانی اینترنت مستقر در دانشگاه تربیت مدرس، پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه تربیت مدرس، دانشکده علوم انسانی

هان، هارلی (۱۳۷۶). **راهنمای جامعه اینترنت**. ترجمه محمد رضا آیت الله زاده شیرازی. تهران: مرکز نشر علوم.

هابرماس، یورگن (۱۳۸۱). **درآمد بر آراء و اندیشه ها و نظریه های یورگن هابرماس**. ترجمه حسینی نوزری. تهران: نشر چشمه،

هابرماس، یورگن (۱۳۸۴). **نظریه کنش ارتباطی** (جلد ۱ و ۲). ترجمه کمال پولادی. تهران: انتشارات موسسه ایران، چاپ اول.

هولاب، رابرت (۱۳۸۳). **یورگن هابرماس: نقد در حوزه عمومی**. تهران: نشر نی، چاپ سوم.

ویندال سون؛ سیگناتیرز بنو، اولسون جین (۱۳۷۶). کاربرد نظریه های ارتباطات (مقدمه ای بر ارتباطات برنامه ریزی شده). ترجمه علیرضا دهقان. تهران: مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه ها،

ویستر، فرانک (۱۳۸۳). **نظریه های جامعه اطلاعاتی**. ترجمه اسماعیل قدیمی. تهران: انتشارات قصیده سرا، چاپ دوم.

وینر نوربرت (۱۳۷۲). **استفاده انسانی از انسانها؛ سبب نیتیک و جامعه**. ترجمه مهرداد ارجمند. تهران: انتشارات آموزش انقلاب اسلامی،

Biggs, Stephen (2000). Global Village or Urban Jungle: Culture, Self-Constual, and the Internet, Proceedings of the Media Ecology Association, Volume 1